ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี

Administrative Factors and Key Success Factors Affecting The Coronavirus 2019 Vaccine Management of Public Health Officers at Sub-District Health Promoting Hospitals in Udonthani Province

เกรียงไกร ทองทา ส.ม. (การบริหารสาธารณสุข)
ประจักร บัวผัน ปร.ด. (พัฒนศาสตร์)
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Kraingkrai Tongtha M.P.H. (Public Health Administration)
Prachak Bouphan PH.D. (Development)
Faculty of Public Health, Khon Kaen University

Received: March 26, 2023
Revised: September 18, 2023
Accept: October 26, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จังหวัดอุดรธานี ประชากรในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จำนวน 1,090 คน เก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิได้จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 12 คน ซึ่งแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 และได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 5 ธันวาคม 2565 ถึงวันที่ 5 มกราคม 2566 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนานำเสนอจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด-สูงสุด และสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และสถิติการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 วิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมระดับปัจจัยทางการบริหาร ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.27 (S.D.=0.48), 4.19 (S.D.=0.31) และ 4.07 (S.D.= 0.35) ตามลำดับ โดยภาพรวมปัจจัยทางการบริหารปัจจัยแห่งความสำเร็จมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางและระดับสูงกับการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.542$, $P\text{-value}<0.001$, $r = 0.821$, $P\text{-value}<0.001$) ตามลำดับ โดยตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปรได้แก่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ด้วยกันและกับโรงพยาบาลแม่ข่าย ด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน ด้านผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม และด้านการพัฒนาภาพ

ลักษณ์ของสถานบริการ มีผลและสามารถร่วมกันในการพยากรณ์การบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 68.70 (R^2=0.687, P-value<0.001)

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการบริหาร ปัจจัยแห่งความสำเร็จ การบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

This cross-sectional descriptive research aimed to study administrative factors and key success factors affecting the coronavirus 2019 vaccine management of public health officers at sub-district health promoting hospitals in Udonthani province, Thailand. A set of 120 health personnel was randomly selected by systematic random sampling technique from of 1,090 populations. Data was collected by the questionnaire for the quantitative data and in-depth interview guidelines for the qualitative data gathering from 12 key informants. For the content validity of questionnaire with items objective congruence (IOC), all items were more than 0.50, and for reliability with Cronbach's alpha coefficient was 0.98. Data was collected between 5th December 2022 to 5th January 2023. Data analysis was performed by descriptive and inferential statistics and stepwise multiple linear regression analysis at a significant level of 0.05.

The results showed that the overall levels of administrative factors, key success factors, and the coronavirus 2019 vaccine management were at a high level with averages of 4.27 (S.D.=0.48), 4.19 (S.D.=0.31), and 4.07 (S.D.=0.35), respectively. Overall administrative factors and key success factors had a statistically significant moderate and high relationship with the coronavirus 2019 vaccine management (r=0.542, p-value<0.001), r=0.821, p-value<0.001), respectively. Four variables consisted of key success factors; the connection between the sub-district health promoting hospitals and the secondary hospitals, every support organization has a support plan, executives at all levels provide support and follow-up, and development of health care facility image affected and could jointly predicted the coronavirus 2019 vaccine management of public health officers at sub-district health promoting hospitals in Udonthani province at 68.70 percentage (R^2=0.687, p-value<0.001).

Keywords: Administrative factors, Key success factors, Affecting the coronavirus 2019 vaccine-management

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่ออุบัติใหม่ ที่เกิดการระบาดทั่วโลกอย่างรวดเร็ว[1] ส่งผลกระทบต่อระบบสาธารณสุข เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก รัฐบาลจึงมีนโยบายใช้วัคซีนในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ควบคู่กับมาตรการป้องกันในด้านอื่นเพื่อลดอัตราการป่วย อาการป่วยรุนแรง การเสียชีวิต รวมถึงลดค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ป่วยของภาครัฐ พร้อมกับการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมให้กลับสู่สภาวะปกติโดยเร็ว ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเตรียมความพร้อมด้านการบริหารจัดการวัคซีน การสื่อสารให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ ความครอบคลุมของการให้บริการวัคซีน การกำกับติดตามผลการดำเนินงาน และการเฝ้าระวังอาการไม่พึงประสงค์ภายหลังการได้รับวัคซีน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน[2] กระทรวงสาธารณสุขจึงกำหนดแผนกลยุทธ์และมีนโยบายการดำเนินงานการบริหารจัดการให้วัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2564

เพื่อลดการป่วยรุนแรงและเสียชีวิต รักษาความมั่นคงของระบบสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ลดความเสี่ยงในการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แก่ประชาชน โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมความเท่าเทียม หลักฐานทางวิชาการ ปริมาณวัคซีนที่จัดหาได้ และความสามารถในการบริหารจัดการภายใต้บริบทของประเทศ[3] เนื่องจากองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กรมควบคุมโรคจึงได้จัดทำแนวทางการให้บริการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มีการปรับเพิ่มเติมเนื้อหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์การระบาดของประเทศไทย และการกลายพันธุ์ของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงความคืบหน้าการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วย[5]

การบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วยกลยุทธ์ 5 ด้าน ได้แก่ 1) กลยุทธ์การสื่อสารสาธารณะ สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชน 2) กลยุทธ์การจัดบริการที่มีคุณภาพครอบคลุมประชาชนเป้าหมายอย่างรวดเร็ว 3) กลยุทธ์การประกันคุณภาพวัคซีนและติดตามอาการข้างเคียง (AEFI) 4) กลยุทธ์การพัฒนาระบบข้อมูลช่วยการบริหารจัดการ และ 5) กลยุทธ์การจัดการองค์ความรู้เพื่อพัฒนาบริการให้วัคซีน[3] จำเป็นจะต้องอาศัยหลายปัจจัยเพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยทางการบริหารถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ ประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ 4) ด้านวิธีการจัดการ 5) ด้านเวลา และ 6) ด้านเทคโนโลยี[6] และปัจจัยแห่งความสำเร็จประกอบด้วย 6 ด้าน 1) ผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม 2) หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน 3) การลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม 4) การสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ 5) การพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ และ 6) ความเชื่อมโยงระหว่าง รพ.สต. ด้วยกันและกับโรงพยาบาลแม่ข่าย[7] เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เสนอต่อผู้บริหาร ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พร้อมทั้งพัฒนาการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัสดุและวิธีการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี

2. ระดับปัจจัยทางการบริหาร ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จ และระดับการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี

รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Descriptive Research) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1,090 คน[8] คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงเส้น เพื่อทดสอบสมมติฐานของ Cohen (1998)[9] ดังนี้

สูตร $$N = \frac{\lambda(1-R^2_{Y.A,B})}{R^2_{Y.A,B}-R^2_{Y.A}} + w \quad \text{..... (1)}$$

เมื่อ $$\lambda = \lambda_L - \frac{1/V_L - 1/V}{1/V_L - 1/V_U}(\lambda_L - \lambda_U) \text{.....(2)}$$

เมื่อกำหนดให้

$R^2_{Y.A,B}$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุ สำหรับ Full Model ซึ่งในการวิจัยนี้ได้นำค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรจากการศึกษา แรงจูงใจ และปัจจัยความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใน รพ.สต. จังหวัดร้อยเอ็ด[13] ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้ค่า $R^2_{Y.A,B} = 0.725$

$R^2_{Y.A}$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุ สำหรับ Reduce Model ($R^2_{Y.A,B} - R^2_{Y.A}$) ซึ่งได้ค่า $R^2_{Y.A} = 0.707$

$R^2_{Y.B}$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุที่เปลี่ยนแปลง (R^2 Change) เมื่อไม่มีตัวแปรที่ต้องการทดสอบ ซึ่งได้ค่า $R^2_{Y.B} = 0.018$

λ คือ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนตัวแปรอิสระและอำนาจการทดสอบ

W คือ จำนวนตัวแปรอิสระนอกเหนือจากตัวแปรที่ต้องการทดสอบ (เซต A) เท่ากับ 0 (เซต B) เท่ากับ 11

u คือ จำนวนตัวแปรอิสระที่ต้องการทดสอบ (เซต B) เท่ากับ 1 ตัวแปร

V คือ ค่าที่ได้จาก $V = -u - w - 1$

ในการคำนวณขนาดตัวอย่างจะต้องเปิดตารางที่ 9.4.2 หน้า 452 - 455 (Cohen, 1998) ประกอบการคำนวณ โดยค่าที่ปรากฏในตารางประกอบด้วยค่า u มี 120 ค่า V มี 4 ค่า ได้แก่ 20, 60, 120, และ ∞ และค่า Power มีค่าระหว่าง 0.25 - 0.99 จากนั้นหาค่า ในสมการที่ (2) โดยแทนค่า V = 120 ซึ่งเป็นค่าที่จะทำให้ขนาดตัวอย่างเพียงพอที่สุด จากนั้นดู u = 1, Power = 0.80 จะได้ $\lambda = 7.8$ แทนค่า λ ในสมการที่ (1) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 120 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยสำรวจรายชื่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี ทั้งหมดจำนวน 1,090 คน จัดกลุ่มรายชื่อโดยจำแนกตามตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพ นักวิชาการสาธารณสุข แพทย์แผนไทย เจ้าพนักงานสาธารณสุข เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข และเจ้าพนักงานเภสัชกรรม เป็นต้น ระบุจำนวนในแต่ละตำแหน่ง และคำนวณหาสัดส่วนในกลุ่มของประชากร เปรียบเทียบสัดส่วนกับจำนวนขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้จะได้ขนาดตัวอย่างในแต่ละตำแหน่ง ทำการสุ่มอย่างง่ายในแต่ละตำแหน่งโดยการจับฉลากแล้วไม่ใส่คืน จนได้ขนาดตัวอย่าง 120 คน และเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้มีทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานบริหารจัดการวัคซีน ประกอบด้วย 1) ผู้รับผิดชอบงานการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับจังหวัด 1 คน ระดับอำเภอ 3 คน และระดับ รพ.สต. 8 คน รวม 12 คน ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยโปรแกรมออนไลน์ เช่น Zoom Meetings, Google Meet, Line เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 96 ข้อ มีทั้งหมด 5 ส่วน ดังนี้ **ส่วนที่ 1** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล มีคำถาม 8 ข้อ เพศ สถานภาพสมรส ตำแหน่ง และการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีระดับการวัดเป็นนามสเกล (Nominal Scale) อายุ รายได้ ระยะเวลาการปฏิบัติงานใน รพ.สต. และจำนวนครั้งของการอบรม มีระดับการวัดเป็นอัตราส่วนสเกล (Ratio Scale) ระดับการศึกษา มีระดับการศึกษาวัดเป็นอันดับสเกล (Ordinal Scale) **ส่วนที่ 2** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ 4) ด้านวิธีการจัดการ 5) ด้านเวลา และ 6) ด้านเทคโนโลยี มีข้อคำถาม 30 ข้อ **ส่วนที่ 3** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ 1) ผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม 2) หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน 3) การลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม 4) การสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ 5) การพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ และ 6) การเชื่อมโยงระหว่าง รพ.สต. ด้วยกันและกับโรงพยาบาลแม่ข่าย มีข้อคำถาม 30 ข้อ **ส่วนที่ 4** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีข้อคำถาม 25 ข้อ

โดยส่วนที่ 1-4 ลักษณะเป็นคำถามมาตรส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ (5, 4, 3, 2, 1) มีระดับการวัดเป็นช่วงสเกล (Interval Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ และ**ส่วนที่ 5** เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีข้อคำถาม 3 ข้อ และ **แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก** มีทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่ **ส่วนที่ 1** แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหาร **ส่วนที่ 2** แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ **ส่วนที่ 3** แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ **ส่วนที่ 4** แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เครื่องมือทั้ง 2 ชุดผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่าทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใน รพ.สต. จังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 คน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาชได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทุกด้านไม่น้อยกว่า 0.98

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และสถิติเชิงอนุมาน ใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม นำเสนอค่า r ใช้สถิติการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์หลายตัวแปร นำเสนอค่า r^2 และค่า P-value กำหนดระดับสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อสนับสนุนการอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณ ตลอดจนเพื่อทราบปัญหาและอุปสรรค วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

การแปลผล โดยนำมาจัดระดับเป็น 5 ระดับ ซึ่งได้จากการแบ่งเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ของ Likert[10] ดังนี้ ระดับมากที่สุด (4.50-5.00 คะแนน) ระดับมาก (3.50-4.49 คะแนน) ระดับปานกลาง (2.50-3.49 คะแนน) ระดับน้อย (1.50-2.49 คะแนน) และระดับน้อยที่สุด (1.00-1.49 คะแนน) สำหรับเกณฑ์การแบ่งระดับความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)[11] มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง +1 แบ่งระดับดังนี้ r = 0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์ r = ± 0.01 ถึง ± 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่ำ r = ± 0.31 ถึง ± 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ปานกลาง r = ± 0.71 ถึง ± 0.99 หมายถึง มีความสัมพันธ์สูง r = ± 1 หมายถึง มีความสัมพันธ์โดยสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2565 เลขที่โครงการ HE65219 ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 3 มกราคม ถึง 3 กุมภาพันธ์ 2566

ผลการศึกษา

คุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี

คุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 75.8 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 โดยมีอายุเฉลี่ย 38.54 ปี (S.D.= 9.70 ปี) ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 มีตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขมากที่สุดจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 39.20 มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 40,000 บาทจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 34,485.33 บาท (S.D.=14,592.77 บาท) ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานีต่ำกว่า 10 ปีจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 54.20 ค่ามัธยฐาน 10 ปี ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 34 ปี ส่วนใหญ่เคย

ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 และส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรม 1 ครั้ง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 30 มีค่ามัธยฐาน 1 ครั้ง น้อยที่สุด 1 ครั้ง มากที่สุด 5 ครั้ง

ระดับปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี

พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.27 (S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัจจัยทางการบริหารด้านวิธีการจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.31 (S.D. = 0.47) รองลงมาคือปัจจัยทางการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ ค่าเฉลี่ย 4.26 (S.D. = 0.45) ปัจจัยทางการบริหาร ด้านบุคลากรกับด้านงบประมาณ ค่าเฉลี่ย 4.20 (S.D. = 0.46) ปัจจัยทางการบริหาร ด้านงบประมาณ ค่าเฉลี่ย 4.20 (S.D. = 0.47) และปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา ค่าเฉลี่ย 4.24 (S.D. = 0.41) ปัจจัยทางการบริหารด้านเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.12 (S.D. = 0.49)

ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จกับการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี

พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.19 (S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณารายด้าน การเชื่อมโยงระหว่าง รพ.สต.ด้วยกันกับโรงพยาบาลแม่ข่ายมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.28 (S.D. = 0.42) รองลงมาคือผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม ค่าเฉลี่ย 4.24 (S.D. = 0.44) การลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ย 4.15 (S.D. = 0.35) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน ค่าเฉลี่ย 4.13 (S.D. = 0.42)

ระดับการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี

พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.07 (S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณาตามปัจจัย พบว่ากลยุทธ์การสื่อสารสาธารณะ สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.13 (S.D. = 0.44) รองลงมาคือ กลยุทธ์การประกันคุณภาพวัคซีนและติดตามอาการข้างเคียง (AEFI) ค่าเฉลี่ย 4.11 (S.D. = 0.41) กลยุทธ์การพัฒนาระบบข้อมูลช่วยการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก 4.06 (S.D. = 0.44) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กลยุทธ์การจัดบริการที่มีคุณภาพครอบคลุมประชาชนเป้าหมายอย่างรวดเร็ว 4.0 (S.D. = 0.40) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลเพิ่มเติม พบว่า เนื่องจากเป็นการปฏิบัติงานตามนโยบายที่เร่งด่วนในการควบคุมป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงทำให้ประชาชนมีความไม่เข้าใจในกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขบางแห่ง การได้รับการจัดสรรวัคซีนมายังพื้นที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ประชาชนบางส่วนรู้สึกไม่เชื่อมั่นในวัคซีนที่ให้บริการและมีความกังวลกับผลข้างเคียงที่อาจจะเกิดขึ้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสื่อสารข้อมูลที่น่าเชื่อถือสร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้ตระหนักถึงภัยสุขภาพและหน่วยบริการควรพัฒนารูปแบบการทำงานให้เป็นระบบมีความคล่องตัว บริการที่เท่าเทียมและทั่วถึง

ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี

ปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.542$, $P\text{-value} < 0.001$) ส่วนภาพรวมปัจจัยแห่งความสำเร็จมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการบริหารจัดการ

วัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r = 0.821, P-value<0.001) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหาร ปัจจัยแห่งความสำเร็จ กับการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี

ปัจจัย	การบริหารจัดการฯ		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)	P-value	ระดับความสัมพันธ์
ปัจจัยทางการบริหาร	0.542***	< 0.001	ปานกลาง
1. ด้านบุคลากร	0.515***	< 0.001	ปานกลาง
2. ด้านงบประมาณ	0.586***	< 0.001	ปานกลาง
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์	0.621***	< 0.001	ปานกลาง
4. ด้านวิธีการจัดการ	0.653***	< 0.001	ปานกลาง
5. ด้านเวลา	0.207***	< 0.001	ต่ำ
6. ด้านเทคโนโลยี	0.517***	< 0.001	ปานกลาง
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	0.812***	< 0.001	สูง
1. ผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม	0.687***	< 0.001	ปานกลาง
2. หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน	0.700***	< 0.001	ปานกลาง
3. การลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม	0.674***	< 0.001	ปานกลาง
4. การสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ	0.302***	< 0.001	ปานกลาง
5. การพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ	0.620***	< 0.001	ปานกลาง
6. การเชื่อมโยงระหว่าง รพ.สต. ด้วยกัน และกับโรงพยาบาลแม่ข่าย	0.725***	< 0.001	สูง

ปัจจัยทางการบริหาร และปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี

ผลการศึกษา ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี ที่ถูกเลือกเข้าสมการ คือ ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้าสมการ คือตัวแปรที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 โดยตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการเรียงลำดับ ดังนี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการเชื่อมโยงระหว่าง รพ.สต. ด้วยกันและกับโรงพยาบาลแม่ข่าย (P-value<0.001) ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน(P-value <0.001) ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม (P-value=0.001) และปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของ

สถานบริการ (p-value=0.010) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร มีผลและสามารถพยากรณ์การบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 68.7

จากผลการศึกษา ได้สมการถดถอยพหุเชิงเส้นตรงซึ่งเป็นสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ Y= 0.588 + (0.597) (ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการเชื่อมโยงระหว่าง รพ.สต. ด้วยกันและกับโรงพยาบาลแม่ข่าย) + (0.344) (ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน) + (0.204) (ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม) + (0.164) (ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อคะแนนของตัวแปรปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการเชื่อมโยงระหว่าง รพ.สต. ด้วยกันและกับโรงพยาบาลแม่ข่าย ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม และปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้คะแนนการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี 0.597, 0.344, 0.204 และ 0.164 ตามลำดับ มีค่าคงที่ของการทำนายเท่ากับ 0.588 ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มีผลและสามารถพยากรณ์การบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 68.7 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงเส้นแบบขั้นตอนของการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี

ตัวแปร	B	Beta	T	P-value	R	R^2	R^2adj	R^2change
1. ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการเชื่อมโยงระหว่าง รพ.สต. ด้วยกันและกับโรงพยาบาลแม่ข่าย	0.597	0.725	11.433	<0.001	0.725	0.526	0.522	0.526
2. ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน	0.344	0.413	5.895	<0.001	0.796	0.634	0.628	0.109
3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม	0.204	0.258	3.463	<0.001	0.818	0.668	0.660	0.034
4. ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ	0.164	0.184	2.624	0.010	0.829	0.687	0.676	0.019
ค่าคงที่ 0.588, F = 63.164, p-value < 0.001, R = 0.829, R^2 = 0.687, R^2adj = 0.676								

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดทั้งหมด 120 ฉบับ พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้เสนอปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะทั้งหมด 29 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 24.2 โดยปัญหาอุปสรรคส่วนใหญ่ที่สุดคือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการเชื่อมโยงระหว่าง รพ.สต. ด้วยกันและกับโรงพยาบาลแม่ข่าย ร้อยละ 72.41 รองลงมาคือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน ร้อยละ 62.07 ส่วนปัญหาอุปสรรคส่วนน้อยที่สุดคือ การบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี ด้านกลยุทธ์การจัดการองค์ความรู้เพื่อพัฒนาบริการให้วัคซีน ร้อยละ 13.8 รองลงมาคือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ ร้อยละ 17.2

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ปัจจัยทางการบริหารในการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี พบว่าจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งยังมีภาระงานเพิ่มมากขึ้น งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่มีอย่างจำกัด การสั่งการมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทำให้เกิดการสับสนระหว่างเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และพบว่ามีข้อจำกัดในด้านเทคโนโลยีที่ยังไม่สอดคล้องต่อความต้องการในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการบริหารกำลังคน โดยมีการกระจายบุคลากรให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของพื้นที่ และมีการวางแผนรูปแบบการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ จัดสรรงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเร่งด่วนสอดคล้องกับความต้องการตลอดจนพัฒนาระบบเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี พบว่า รพ.สต. บางแห่งยังขาดความพร้อมในการให้บริการวัคซีนแก่ประชาชน เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านกำลังคนและสถานที่ทำให้ประชาชนบางส่วนไม่พอใจในการให้บริการและเปรียบเทียบการให้บริการของเจ้าหน้าที่กับสถานบริการแห่งอื่น รวมถึงผู้บริหารบางแห่งขาดการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ดังนั้น ควรมีการจัดประชุมวิเคราะห์สถานการณ์ วางแผนกำหนดรูปแบบการทำงานร่วมกัน ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้สอดคล้องความต้องการของประชาชน เพื่อสร้างโอกาสและความพึงพอใจให้แก่ผู้มารับบริการตลอดจนมีการควบคุมกำกับติดตามจากผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง

การบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในรพ.สต. จังหวัดอุดรธานี พบว่าเนื่องจากเป็นการปฏิบัติงานตามนโยบายที่เร่งด่วนในการควบคุมป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงทำให้ประชาชนมีความไม่เข้าใจในกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขบางแห่ง การได้รับการจัดสรรวัคซีนมายังพื้นที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ประชาชนบางส่วนรู้สึกไม่เชื่อมั่นในวัคซีนที่ให้บริการและมีความกังวลกับผลข้างเคียงที่อาจจะเกิดขึ้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสื่อสารข้อมูลที่น่าเชื่อถือสร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้ตระหนักถึงภัยสุขภาพและหน่วยบริการควรพัฒนารูปแบบการทำงานให้เป็นระบบมีความคล่องตัว บริการที่เท่าเทียมและทั่วถึง

วิจารณ์

ผลการศึกษาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงเส้นแบบ

ขั้นตอนพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการเชื่อมโยงระหว่าง รพ.สต. ด้วยกันและกับโรงพยาบาลแม่ข่าย ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม และปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร มีผลและสามารถร่วมกันในการพยากรณ์การบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี

ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการเชื่อมโยงระหว่าง รพ.สต. ด้วยกันและกับโรงพยาบาลแม่ข่ายมีผลต่อการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี เนื่องจากหน่วยบริการได้มีการบริหารจัดการโดยการจัดช่องทางการสื่อสารติดต่อประสานงานระหว่างสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลแม่ข่าย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ รพ.สต. ในลักษณะที่เป็นเครือข่ายทั้งในแนวราบและแนวตั้ง มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการอำนวยการบริหารจัดการการให้วัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดอุดรธานี และคณะทำงานการดำเนินงานการให้วัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดอุดรธานี ทำให้ระบบการเชื่อมโยงข้อมูลเป็นไปอย่างดี ทั้งนี้ยังมีการสนับสนุนติดตามจากคณะอนุกรรมการ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วที่ พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านความเชื่อมโยงระหว่าง รพ.สต. กับโรงพยาบาลแม่ข่ายของการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019[12,13]

ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุนมีผลต่อการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เนื่องด้วยการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้มีแผนปฏิบัติการรองรับการดำเนินงานทั้งระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว ที่ความครอบคลุมการให้บริการของการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีประสิทธิผล ประสิทธิภาพ เพื่อทำให้การบริหารงานในพื้นที่มีเอกภาพมากขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนในการจัดทำแผนปฏิบัติการ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต.[13,14]

ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตามมีผลต่อการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี เนื่องจากเป็นการแสดงถึงเอาใจใส่ของผู้บริหารต่อการพัฒนาการดำเนินงานของการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ได้ประสิทธิภาพมาตรฐานอย่างจริงจัง จากหน่วยงานสายบังคับบัญชาทุกระดับที่มีบทบาทและการสนับสนุน ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ทั้งในด้านของการประกาศนโยบายสนับสนุน พร้อมอำนวยความสะดวกและการสนับสนุนทางวิชาการ ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตามของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต.[12,15]

ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการมีผลต่อการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพในด้านการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพโดยเน้นเชื่อมโยงระบบการให้บริการรวมทั้งการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ พัฒนาการทำวิจัยโดยมีการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านต่าง ๆ มีกระบวนการ การประเมินความพึงพอใจของผู้มารับบริการ ตลอดจนการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ และมีการเผยแพร่ผลงานวิชาการทั้งในระดับพื้นที่ ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการของเจ้าหน้าที่

สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต.[12,13] อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติงานในแต่ละพื้นที่มีบริบท และแนวทางการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผู้ที่เคยศึกษามาแล้ว ที่พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการไม่สามารถร่วมพยากรณ์การบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019[16]

สรุป

ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี ดังนี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการเชื่อมโยงระหว่าง รพ.สต. ด้วยกันและกับโรงพยาบาลแม่ข่าย (p-value<0.001) ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน (p-value< 0.001) ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม (p-value=0.001) และ ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ (p-value=0.010) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร มีผลและสามารถร่วมกันในการพยากรณ์การบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 68.7

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

Y= 0.588 + (0.597) (ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลด้วยกันและกับโรงพยาบาลแม่ข่าย) + (0.344) (ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านหน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน) + (0.204) (ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม) + (0.164) (ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ)

1.1 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และ รพ.สต. ในจังหวัดอุดรธานี ควรมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในทิศทางเดียวกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการให้มากยิ่งขึ้น

1.2 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และ รพ.สต. ในจังหวัดอุดรธานี ควรมีการกำหนดรูปแบบในการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อเป็นแนวทางในการให้บริการ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต.

1.3 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และ รพ.สต.ในจังหวัดอุดรธานี ควรมีการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานสามารถดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันทั้งจังหวัด

1.4 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และ รพ.สต. ในจังหวัดอุดรธานี ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนระบบการสื่อสาร รวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ และรับทราบถึงแนวทางการปฏิบัติขั้นตอนการรักษาเพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต.

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต.

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประจักร บัวผัน และสาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่สนับสนุนในการทำวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติหน้าที่ใน รพ.สต. จังหวัดอุดรธานี ที่ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงสาธารณสุข. สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). เอกสารประกอบการประชุมรายงานสถานการณ์ ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.)วันที่ 8 สิงหาคม 2565.
2. คณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติ. คำสั่งคณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติ เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการอำนวยการบริหารจัดการการให้วัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ 1/2564 (พ.ศ. 2564) [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 8 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จากจาก: https://ict.moph.go.th/upload_file/files/1f26a59f9aff00c57799a04df9c3e447.pdf
3. โสภณ เมฆธน. การบริหารจัดการการให้วัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 [อินเทอร์เน็ต]. เอกสารประกอบการประชุมการบริหารจัดการการให้วัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 วันที่ 25 มกราคม 2564 กระทรวงสาธารณสุข. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 8 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://r8way.moph.go.th/r8wayNewadmin/page/upload_file/20210325135723.pdf
4. กรมควบคุมโรค. แนวทางการให้วัคซีนโควิด 19 ในสถานการณ์การระบาด ปี 2564 ของประเทศไทย ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข; 2564.
5. กรมควบคุมโรค. แนวทางการให้วัคซีนโควิด 19 ในสถานการณ์การระบาด ปี 2564 ของประเทศไทย ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข; 2564.
6. ประจักร บัวผัน. หลักการบริหารสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 4. ขอนแก่น: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2558.
7. ชูชัย ศุภวงศ, สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ, ศุภกิจ ศิริลักษณ, ลัดดา ดำริการเลิศ, สุพัตรา ศรีวณิชากร, เกษม เวชสุทธานนท์. คู่มือการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข; 2553.
8. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี. ระบบข้อมูลทรัพยากรสุขภาพหน่วยบริการปฐมภูมิ [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 8 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก http://gishealth.moph.go.th/pcu/
9. Cohen J. Statistical power analysis for the behavioral sciences. 2nd ed. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates; 1988.
10. Likert R. The human organization: Its management and value. New York: McGraw-Hill; 1967.
11. Elifson KW, Runyon RP, Haber A. Fundamentals of social statistics. 2nd ed. New York: McGraw-Hill; 1990.
12. พรรษา อินทะรัมย์, ประจักร บัวผัน. บรรยากาศองค์การและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของนักวิชาการสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา) 2565; 22(2): 201-12.
13. เปรมากร หยาดไธสง, ประจักร บัวผัน. แรงจูงใจและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคโควิด 19 ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารวิจัยมข.(ฉบับบัณฑิตศึกษา) 2565; 22(2): 175-88.
14. นัฐรินทร์ ช่างศรี, ประจักร บัวผัน. ปัจจัยแห่งความสำเร็จและบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของนักวิชาการสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดสกลนคร. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) 2564; 21(2): 166-78.

15. ทศพล ใจทาน, ประจักร บัวผัน, สุรชัย พิมหา. ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการดำเนินงานเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดเลย. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) 2564; 21(3): 161-71.
16. ณัฐพล โยธา, ประจักร บัวผัน, สุรชัย พิมหา. ปัจจัยแห่งความสำเร็จและบรรยากาศองค์การที่มีผลต่อการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขของนักวิชาการสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) 2562; 19(1): 149-60.